

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO po gimnazjum

Rok szkolny 2021/2022

Klasy: 3g

Uczący: Joanna Formas

Ocena dopuszczająca (wiedza i umiejętności konieczne)

Uczeń:

- wskazuje poprawnie tytuły, imiona i nazwiska autorów oraz przynależność epokową omawianych podczas lekcji utworów literackich wymienionych w programie nauczania ;
- zna podstawy periodyzacji literatury;
- prawidłowo, chociaż w zakresie uproszczonym rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne poznane w czasie lekcji w liceum, a także gatunki poznane w szkole podstawowej;
- zna treść lektur w stopniu koniecznym (potrafi przedstawić istotne elementy akcji, najistotniejsze fakty dotyczące bohaterów) ;
- odczytuje omawiany tekst literacki na poziomie znaczeń dosłownych;
- prowadzi zeszyt do języka polskiego (dopuszczalne luki, brak systematyczności);
- wykonuje prace domowe oraz ćwiczenia lekcyjne w sposób świadczący o rozumieniu polecenia (dopuszczalne chaotyczne, niepełne, uproszczone ujęcie);
- bez błędów odczytuje na głos utwór literacki, tekst publicystyczny – z uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych;
- pisze w sposób umożliwiający odczytanie;
- uważnie słucha, odtwarza cudze opinie, zachowując logikę rozumowania ich autora;
- umie sformułować stanowisko w jakiejś sprawie, próbuje uzasadniać swoje sądy;
- z pomocą odnajduje w tekście czytany potrzebne informacje;
- czyta tekst ze zrozumieniem, określa stanowisko zajmowane przez autora – próbuje odtworzyć logikę cudzego rozumowania;
- odróżnia fakty od opinii, wiadomość od komentarza;
- potrafi postawić tezę lub hipotezę;
- poprawnie dobiera argumenty do postawionej przez siebie tezy/ hipotezy;
- dostosowuje treść i formę komunikacji do odbiorcy;
- rozróżnia style funkcjonalne polszczyzny;
- rozpoznaje rodzaje stylizacji;
- odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego;
- definiuje podstawowe pojęcia z nauki o języku poznane w czasie lekcji a także w szkole podstawowej (dopuszczalne uproszczenia);
- tworzy dłuższy tekst pisany (np. rozprawka, esej, recenzja, referat, interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji;
- przygotowuje wypowiedź (wybiera układ kompozycyjny, analizuje temat, sporządza

plan wypowiedzi, dobiera właściwe słownictwo);

- publicznie wygłasza przygotowaną przez siebie kilkuminutową wypowiedź;
- zna i stosuje podstawowe elementy etykiety językowej;
- tworzy podstawowe formy użytkowe;
- komponuje wypowiedź pisemną i ustną wskazującą na podjęcie próby porządkowania myśli;
- stosuje język w wypowiedzi komunikatywny mimo licznych błędów składniowych, słownikowych, frazeologicznych i fleksyjnych;
- podejmuje rozmowę na zadany temat.

Uczeń niespełniający wymagań na ocenę dopuszczającą otrzymuje ocenę niedostateczną.

Ocena dostateczna (wiedza i umiejętności podstawowe)

Uczeń spełnia wymagania określone na ocenę dopuszczającą, a ponadto:

- dostrzega przynależność gatunkową omawianych podczas lekcji utworów literackich wymienionych w programie nauczania;
- przedstawia ich problematykę w sposób poprawny merytorycznie (dopuszczalny chaos, ogólnikowość ujęcia, drobne nieścisłości rzeczowe);
- rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe, określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości (dopuszczalna ogólnikowość ujęcia);
- wyszukuje i przetwarza informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych :
- rozumie wpływ (podstawowe konteksty) podstawowych faktów historycznych i politycznych, fundamentalnych założeń ideowych epoki na genezę oraz problematykę omawianych utworów;
- dysponuje podstawową wiedzą na temat omawianej epoki: prawidłowo definiuje kierunki w literaturze i sztuce, gatunki literackie, rozumie chronologię epoki;
- prowadzi zeszyt do języka polskiego w sposób systematyczny (dopuszczalne luki);
- wykonuje prace domowe oraz ćwiczenia lekcyjne w sposób świadczący o posiadaniu podstawowej wiedzy oraz o próbie zbudowania przemyślanej odpowiedzi (dopuszczalne niepełne, uproszczone ujęcie);
- odczytuje na głos utwór literacki, tekst publicystyczny – z uwzględnieniem podstawowych zasad ortofonii;
- odczytuje omawiany tekst literacki na poziomie znaczeń dosłownych i odnajduje znaczenia przenośne;
- pisze, uwzględniając podstawowe zasady graficznej i strukturalnej organizacji tekstu;
- redaguje samodzielnie prosty tekst argumentacyjny (w formie pisemnej i ustnej);
- czyta funkcjonalnie w celu uczenia się na poziomie znaczeń dosłownych i metaforycznych;
- próbuje czytać wybiórczo, szuka informacji na określony temat;
- rozróżnia wiadomość i komentarz ;
- rozróżnia myśli ważne od marginalnych. Gromadzi, selekcyjkuje, opracowuje materiał;
- potrafi publicznie wygłaszać wypowiedź, dbając o dźwiękową wyrazistość przekazu (w tym także tempo mowy i donośność głosu);

- komponuje wypowiedź pisemną i ustną w sposób podporządkowany wobec przyjętego kryterium;
- stosuje styl komunikatywny (z dopuszczalnymi schematami językowymi);
- stosuje język w wypowiedzi komunikatywny mimo błędów składniowych, słownikowych, frazeologicznych i fleksyjnych;
- określa funkcje stylizacji w tekście;
- określa formy fleksyjne odmiennej części mowy i ich funkcje w tekście;
- rozpoznaje części mowy i określa ich funkcje znaczeniowe i składniowe;
- określa znaczenie różnych konstrukcji słowotwórczych w tekście;
- określa funkcje zdań pojedynczych i różnego typu zdań złożonych w tekstach;
- wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w tworzeniu własnych wypowiedzi;
- definiuje podstawowe pojęcia z nauki o języku;
- posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej ;
- stosuje poprawnie ortografię (nieliczne błędy różnego stopnia), z interpunkcją niezakłócającą komunikacji;
- operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych;
- wykonuje różne działania na tekście cudzym (np. streszcza, parafrazuje, sporządza notatki);
- bierze udział w dyskusji.

Ocena dobra (wiedza i umiejętności rozszerzające)

Uczeń spełnia wymagania określone na ocenę dostateczną, a ponadto:

- w sposób spójny i poprawny merytorycznie przedstawia problematykę omawianych podczas lekcji utworów literackich wymienionych w programie nauczania;
- podejmuje próbę samodzielnej ich analizy oraz interpretacji na poziomie dosłownym i przenośnym;
- przedstawia odczytanie utworu w kontekście własnych doświadczeń;
- określa w poznawanych utworach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
- rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe, określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości ;
- krytycznie wyszukuje i przetwarza informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych;
- dokonuje przemyślanej selekcji materiału rzeczowego;
- dostrzega i rozumie:
  - a) konteksty omawianych utworów (polityczny, historyczny, biograficzny, filozoficzny) - dopuszczalne nieścisłości rzeczowe, uproszczenia,
  - b) nawiązania literackie,
  - c) związki literatury z innymi dziedzinami sztuki,
  - d) zastosowane w tekście środki artystyczne i zabiegi kompozycyjne;
- dysponuje uporządkowaną wiedzą na temat omawianej epoki: prawidłowo definiuje kierunki w literaturze, sztuce, filozofii, gatunki literackie, rozumie tło polityczno-

społeczne epoki;

- potrafi samodzielnie sformułować problem, postawić tezę, zgromadzić argumenty, hierarchizować je oraz przedstawić w logicznym wywodzie (dopuszczalne uproszczenia, nieściśłości);
- uzasadnia opinie, stawia hipotezy interpretacyjne;
- wykonuje prace domowe oraz ćwiczenia lekcyjne w sposób świadczący o pełnym zrozumieniu polecenia oraz o umiejętności selekcji materiału rzeczowego;
- prowadzi zeszyt do języka polskiego w sposób systematyczny;
- aktywnie uczestniczy w zajęciach lekcyjnych;
- recytuje utwór literacki – z uwzględnieniem podstawowych zasad ortofonii;
- mówi płynnie i precyzyjnie w związku z tematem z możliwością korzystania z samodzielnie przygotowanego konspektu;
- dostrzega perswazyjny charakter tekstów i mechanizmy językowej perswazji;
- uwzględnia specyfikę zarówno polszczyzny mówionej, jak i pisanej;
- sprawnie wyodrębnia w poznawanym tekście kultury istotne szczegóły, problemy, rozwija je, łączy elementy, ustala relacje przyczynowo-skutkowe, ocenia ich znaczenie;
- wskazuje powiązania pomiędzy głównymi informacjami zawartymi w tekście;
- porządkuje i hierarchizuje dobrane przez siebie argumenty, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi;
- podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie;
- komponuje wypowiedź pisemną i ustną spójną wewnątrznie, z graficznie wyodrębnionymi głównymi częściami;
- stosuje styl zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, wystarczającą leksyką;
- stosuje język w wypowiedzi z poprawną fleksją, w większości poprawnym słownictwem, poprawną frazeologią i składnią;
- stosuje poprawnie ortografię (nieliczne błędy) z nielicznymi błędami interpunkcyjnymi;
- potrafi wziąć udział w negocjacjach, dyskusjach, dostrzega kontrowersje, wyraża opinię i potrafi ją obronić.

Ocena bardzo dobra (wiedza i umiejętności dopełniające)

Uczeń spełnia wymagania określone na ocenę dobrą, a ponadto:

- wykazuje inicjatywę badawczą;
- dostrzega i funkcjonalnie wykorzystuje:
  - a) konteksty omawianych utworów (polityczny, historyczny, biograficzny, filozoficzny),
  - b) aluzje literackie i ich funkcje,
  - c) funkcję zastosowanych w tekście środków artystycznych i zabiegów kompozycyjnych,
  - d) obecność i funkcję toposów;
- swobodnie i funkcjonalnie operuje bogatą i uporządkowaną wiedzą na temat

omawianej epoki: prawidłowo definiuje kierunki w literaturze, sztuce, filozofii, gatunki literackie, rozumie tło polityczno-społeczne epoki;

- rozpoznaje cechy języka i stylu charakterystyczne dla utworów literackich poszczególnych epok;
- twórczo i krytycznie uczestniczy w zajęciach lekcyjnych;
- buduje próbki wypowiedzi silnie nacechowanych indywidualnością stylistyczną;
- w budowaniu komentarza odwołuje się do tekstu; odczytuje znaczenie metaforyczne, symboliczne;
- redaguje interpretację tekstu lub wypowiedzi/ szkic interpretacyjny;
- konstruuje komentarze do odbieranych tekstów kultury;
- redaguje wypowiedzi retoryczne, uwzględniając środki retoryczne;
- komponuje wypowiedź pisemną i ustną w sposób podporządkowany zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, przejrzystą, logiczną, z pełną konsekwencją w układzie graficznym;
- stosuje styl wypowiedzi jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, z urozmaiconą leksyką;
- stosuje język w wypowiedzi z poprawną składnią, frazeologią i fleksją, poprawnym słownictwem, świadomie i celowo operuje różnymi konstrukcjami składniowymi;
- stosuje bezbłędnie ortografię z nielicznymi błędami interpunkcyjnymi;
- prowadzi dyskusję, polemikę, negocjacje;
- przekonująco uzasadnia swoje stanowisko w rozmowie (rozumie stanowisko nadawcy).

Ocena celująca (wiedza i umiejętności twórcze)

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który w wysokim stopniu opanował wiedzę i umiejętności z języka polskiego określone programem nauczania. Uczeń taki spełnia wymagania określone na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:

- dysponuje wiedzą wynikającą z samodzielnych poszukiwań i przemyśleń;
- swobodnie i funkcjonalnie korzysta ze wszystkich dostępnych źródeł informacji i samodzielnie, systematycznie wzbogaca swoją wiedzę;
- odnosi sukcesy w konkursach, olimpiadach przedmiotowych (laureat/finalista);
- jest autorem samodzielnie wykonanej pracy o dużych wartościach poznawczych i dydaktycznych;
- konstruuje interpretacje porównawcze;
- samodzielnie inicjuje rozwiązania konkretnych problemów, zarówno w czasie lekcji jak i pracy pozalekcyjnej;
- potrafi uzasadnić swoje zdanie, używając odpowiedniej argumentacji, będącej skutkiem nabytej samodzielnie wiedzy.